

drugega je še, kar me je naravnost ozlovoljilo. V tej „knjigi citatov“ je slednjih res nekaj vsaj prevedenih v slovenščino — a čujte in strmite! Samo na petih straneh predgovora sem našel petdeset (50) vrst nemškega čtiva, a v vsej knjigi, ki ni kdo zna kako obširna, je že 3000, beri: več kot tri tisoč nemških besed.

Gospoda, jaz ne pretiravam; vestno sem jih preštel, da drastično dokažem in prepričam vsestransko, da tako ne sme več biti. — Kaj si naj misli preprosti Slovenec, kaj si naj misli tujec o novodobni slovenski knjigi? — Gospod pisatelj, ste se li bali, da bi Vam kdo predbacival plagiatstvo? — [Kar je kdo proučil po najrazličnejših virih, kar je nato duševno prebavil, da je prišel končno tudi do samostojnih sklepov in nazorov, do lastnega prepričanja — s tem produktom svobodno na dan, to ni plagiatstvo, ni tuje perje, to je poštena duševna last dotičnikova. — Mislite li, g. pisatelj, da so one misli, oziroma nazori, ki ste jih Vi tako radodarno citirali, docela neoporekljivo izvirne, da niso te Vaše avtoritete storile tudi tako, kakor sem ravnokar omenil? — Sicer pa še imamo slovenskih šol, ki ne skrbijo samo za ponemčevanje, in še imamo slovenskih učiteljev, ki jim ni bilo treba postati perfektnim Nemcem kakor nam na Štajerskem, da so prišli do borgega kruha, ki ga reže učiteljski stan. In tem srečnejšim učiteljem, oziroma šolam, je menda tudi namenjena ta knjiga! — Opozarjam torej merodajne faktorje, naj blagovolijo vbodoče poskrbeti, preden spišejo in izdajo slovensko knjigo, da bo ta res slovenska, ne pa pol tič — pol miš!

Špan Anton,
učitelj v Slov. Bistrici.

Politiški pregled.

* **Novi državni zbor** bo sklican, kakor je sedaj določeno, dne 18. junija t. l.

* **Boj istrskega učiteljstva za kruh.** Pod tem naslovom smo zadnjič naznanili, da je vložilo osrednje vodstvo istrskega učiteljstva peticijo za izboljšanje učiteljskih plač. To popravljamo v toliko, da je to osrednje vodstvo le vodstvo italijanskega učiteljstva. — Dne 2. in 3. t. m. so se pa sešli v Pulju odposlanci slovenskega, hrvaškega in italijanskega učiteljstva, ki so v kolegijsni slogi določili načrt zakona, s katerim se urejuje vse pravne razmere ljudskošolskega in meščanskega učiteljstva, in določili pot, po kateri bodo nastopali dalje v dosednjem izboljšanja učiteljskih pravnih razmer. O tem skupnem delu nam je obljubljeno poročilo.

* **Zvišanje plač duhovnikom.** Cesar je sankcioniral zakon glede ureditve prejemkov državnega učiteljskega osebja in glede zvišanja plač in pokojnin katoliški in pravoslavni duhovščini. Vlada je s tem darovala duhovščini 9 milijonov kron.

* **Kandidat klerikalne stranke** na Kranjskem za državni zbor je v ribniškem, velikolaškem in žužemberškem okraju učitelj Fran Jaklič.

* **Hrvaški sabor za glagolico.** V seji hrvaškega sabora je poslanec Zagorac naglašal važnost in pomen glagolice. Potem je predsednik Medaković priobčil, da mu je iz Zadra došlo poročilo, da so se tamkaj zbrali škofje, da se posvetujejo zaradi obrambe glagolice ter je zaprosil sabor, da ga pooblasti, da na sestane škofov pošlje to-le brzojavko: „Sabor kraljevine Hrvaške se z enodušnim sklepom obrača do škofov Dalmacije, da najodločneje nastopijo v obrambo glagolice kakor svetinje in pravice vsega naroda.“ Sabor je enoglasno sprejel ta predlog in ga spremljal s klicem: Živela glagolica! — Kakor poročajo iz Zadra, so dalmatinski škofje pripravljeni prej odstopiti s svojih mest, nego odnehajo v boju za glagolico.

* **Albanci zahtevajo neodvisnost.** Iz Londona poročajo, da zahtevajo Albanci, naj se ustanovi za Albanijo poseben vilajet, ki bo neodvisen od Makedonije.

* **Govorniški tečaj za ženske.** Dunajski socialni demokrati so otvorili govorniško šolo za svoje somišljenice.

* **Papež in Francija.** Papež je dal francoskemu episkopatu nalogo, naj vzdrži status quo, duhovniki naj ostanejo v cerkvi, tudi če francoska vlada odloči drugače. Papež pozivlje tako francosko duhovščino naravnost na upor proti državni oblasti.

* **Zagrebski vsenčilščniki** so imeli shod, kjer so zahtevali popolno ločitev od Rima. Predsedniku sabora so izročili resolucijo, ki zahteva, naj se črta iz proračuna vse vsote za cerkve.

* **Bolgarska vojska.** Po bolgarskem proračunu za tekoče leto bo imela bolgarska vojska 28 aktivnih generalov, 611 štabnih častnikov, 2310 častnikov, 182 zdravnikov, 832 sanitetnih pomočnikov, 290 uradnikov, 4247 podčastnikov in 51.386 mož. Od teh jih je v vojaških šolah 224, pri infanteriji 31.758, pri kavaleriji 5360, pri artileriji 8522, pri inženirski četi 4364, pri sanitetnih oddelkih 110, v sodnijskih uradih 100 in v pomorski četi 948 mož.

* **Srbi v Carigradu.** Srbi imajo v Carigradu precejšnjo naselbino, ki izdaja lasten tednik „Carigradski Glasnik“. Ta časnik izhaja že 17 let. V Carigradu izide tudi vsako leto poseben srbski koledar „Golub“, ki ga prištevajo k najodličnejšim srbskim koledarjem.

Vestnik.

Brez konca in brez prestanka se nadaljuje „Domoljubovo“ napadanje. Tako raste krivda dr. Žitnika od dne do dne. Dr. Žitnika kandidirajo klerikalci v postojnskem okraju. Učiteljstvo bo že vedelo priporočati izvolitev tega plemenitega svojega prijatelja! — Na to, kar očitamo mi klerikalizmu, ne črhne niti besedice, ker je tako resnično, da tega ne utaji nobeno farizejsko zavijanje. A napadi se nadaljujejo brez konca in brez prestanka. To je dokaz velike zlobnosti in hudobije. „Domoljub“ se hvali, da hodi v 18.000 izvodih v svet. Iz tega vidimo, v kolikem številu se širijo v javnosti njegove lumparije. Kje je dostojnost, kje morala, g. dr. Žitnik? — Tudi „Gorica“ bevska kakor kilavo ščene. Ta ubogi zakotni list, ki je prazen kot snetljiv klas! Ob shodu goriških naprednjakov so oklofotali njenega urednika. To je še najboljši odgovor!

Oljkan ljudski voditelj. Dr. Šušteršič, tisti, ki je nam učiteljem svetoval, naj si damo kosti numerirati, je imel v nedeljo volilni shod v St. Vidu. Na tem shodu je tovariša Žirovnika prav prostaški napadel, češ: „Vaš nadučitelj Žirovnik je slepar.“ Tako je obsodil vestnega učitelja na podlagi lažnjivega poročila v „Domoljubu“ vodja S. L. S. „Domoljub“ je namreč poročal, da pravi Ž., da bodo zajci zato še šest let drevesa glodali, ker bodo voljeni klerikalci v državni zbor. Toda g. Ž. ne govori tako neumno, kakor bi klerikalci radi imeli. Zato ga pa na vse mogoče načine izkušajo uničiti. Pa ne pojde, gospodje! Dr. Šušteršič pa, ki je po poklicu advokat, bi bil v svojih izrazih lahko previdnejši, ker ve, da se ne sme ljudi zmerjati s sleparji!

Učiteljski dobrotniki. „Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ so darovali: tov. Vinko Krek, učitelj in posestnik v Trbojah pri Smledniku, 100 K; našemu vrlému tovarišu V. Kreku je sreča naklonila veliko posestvo in premoženje; veseli nas to od srca, da se sreča spomni tupatam tudi učitelja-trpina in prav tako nas veseli tudi, da se je ta naš blagi tovariš spomnil takoj pri prvem koraku v zadovoljnejše in brezskrbnejše življenje „učiteljskega konvikta“ ter dejansko pokazal svojo stanovsko zavest. Bog plati! — Tvrška M. Grubbauer, tvornica za šolske zvezke v Lincu, je darovala za drugega pol leta minulega šolskega leta 330 K. Pri tej priliki ljudskošolskemu učiteljstvu iznova priporočamo Grubbauerjeve šolske zvezke, ki so glede kakovosti papirja, cene in oblike res priporočila vredni; čim več bo odjemalcev, tem večji bo vsakoletni prispevek za konvikt. Ali bi ne bilo mogoče, da bi se tudi po Štajerskem in Primorskem oprijeli Grubbauerjevih šolskih zvezkov? Učitelji smo sami sebi najbližji in kdor podpira nas, podpirajmo tudi mi njega. Če pa v teh kronovinah ni mogoče vpeljati Grubbauerjevih šolskih zvezkov, naj pa učiteljski društvi celjskega in goriškega okraja posredujejo pri sedanjih založnikih šolskih zvezkov, da darujejo vsako leto primerno vsoto za konvikt. Svoji k svojim! — Ob otvoritvi šole na Kalu pri St. Janžu je nabral tov. Slavko Škulj 4 K 60 h. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: M. Kabaj in Marga Zele iz Begunj pri Cerknici; Bernard Andoljšek iz Litije; Terezija Kovačič iz Gorič; Ivan Dremelj s Police; Anton Pavčič iz Kostanjevice; Rajko in Marija Justin s Trebelnega; Ivan Stupica iz Dražgoš; Ivan Kalan iz Velesovega; Fran Verbič iz Slavine; Vincenc Jurman iz Kuželja. — Jan. Tomažič iz Tinj pri Slov. Bistrici; Mart. Šampol in Srečko Mahor iz

Makol; Jos. Kotnik s Kozjaka pri Konjicah — Ignacij Križman, Amalija Jelšek, Rožica Bizjakova in Rudolf Žnidaršič, vsi iz Dornberga na Goriškem; Josip Koren in Ana Scheimer s Proseka pri Trstu; Josipina Merhar s Kala pri Boveu na Tolminskem. Živili! Bog plati! Tovariši in tovarišice, ki še niste poslali letnine, ganite se! Zrno do zrna...

Kolekta poštnih znamk za učit. konvikt. Iz postojnskega okraja št. 29.

Hvale in posnemanja vredno. Poudarjali smo že, da se za „Domače ognjišče“ mnogo lahko stori pri roditeljskih večerih. To priliko je uporabila pri zadnjem roditeljskem večeru na tukajšnji slovenski deklški osemrazrednici naša marljiva in vrla koleginja ga. Olga Kobau, ki je staršem „Domače ognjišče“ tako-le priporočila: „Ker mi je čas prekratko odmerjen, moram mnogo mnogo opustiti, kar bi bilo še treba povedati. Zato pa tem topleje priporočam, čitajte, dragi starši, knjige, v katerih se piše o vzgoji otrok in ravnajte se po navedenih naukih! Pri nas je prav zdaj začel izhajati list, ki ima zelo plemeniti namen, poučiti starše o dobri vzgoji in pospeševati stik šole z domom. List se imenuje „Domače ognjišče“. Naročajte se nanj in čitajte ga! Ker nam je učiteljem in staršem večkrat nemogoče priti v osebno dotiko, naj ta novi list posreduje naše medsebojno občevarje.“ Nekateri tovariši širijo „Domače ognjišče“ res s hvalevredno požrtvovalnostjo. V nekatere kraje prihaja kar po 30 listov pod enim ovitkom, ki jih potem dotični tovariš razdeli med starše in pobere tudi naročnino. Dobre posledice na korist šole in učiteljstva se bodo v teh krajih kmalu pokazale in učitelj bo dobival obilno poplačan svoj trud. Za „Domače ognjišče“ se oglašajo sleherni dan novi naročniki; to je seveda zasluga učiteljstva dotičnih krajev. S prvo in drugo številko še lahko postržemo novim naročnikom. Tovariši in tovarišice, širite „Domače ognjišče“, ki povzdiguje ugled našega stanu in posameznikov izmed nas!

Naslov ravnatelja je dobil Janez Pezdich, nadučitelj v Kranju, v priznanje za zasluge, ki si jih je pridobil kot dvanajstletni član deželnega šolskega sveta v Ljubljani.

Z Gorenjskega nam piše tovariš: Imenovanje zastopnikov deželnega odbora v okrajnih šolskih svetih nas je bridko presenetilo. Pometali so ven, kar je bilo še dobrega. Doslej so se naši okrajni šolski sveti na svojo čast odlikovali pred deželnim šolskim svetom v tem, da so bila vendar res še neka avtonomna oblast, ki je ukrenila časih marsikaj na korist šolstvu, oziroma učiteljstvu. Spomnimo se samo na predlanske izsiljene disciplinarne preiskave proti članom deželne učiteljske skupščine! Proti komandi iz Ljubljane so vsi, izvzemši enega, sklenili, da nimajo nobenega člana zaradi tako lepo uspele obstrukcije zadeti nikake zle posledice. Gospod svetnik pl. Kaltenegger je takrat bridko pogorel. In takrat so v okrajnih šolskih svetih poleg zastopnikov učiteljstva, odločevali v prvi vrsti zastopniki deželnega odbora. Kadar je doslej šlo za to, da se obvarujejo posamezni učitelji pred ovađuškimi kaplani, so bili poleg učiteljev na braniku zastopniki deželnega odbora. Marsikako trpko, učitelju namerjeno iz Ljubljane, so zadržali okrajni šolski sveti — po zaslugi imenovanih zastopnikov. Res je bil doslej učitelj še precej varen pred „Domoljubovi“. In — bogovi so sklenili, da se mora to izpremeniti. „Učitelje nam dajte!“ je klical pobožni Izrael, in pometali so iz okrajnih šolskih svetov, kar je še bilo res liberalnega. Gospod Kaltenegger na eni strani, naš krščanski prijatelj dr. Šušteršič na drugi, pa še nekoliko naročenega, oziroma izprošenega pritiska od g. dež. predsednika — to je bilo dovolj. Plemeniti, modrokrvni dež. odbornik grof Barbo je plesal, kakor mu je žvižgal lepi tercet. On — zastopnik veleposestva, zastopnik kranjske nemško-liberalne stranke, ki se vedno baha s svojo ljubeznijo za šolo in za napredek — je šel tlačaniti plebejskemu dr. Šušteršiču — istemu dr. Šušteršiču — ki ga je bil nedolgo prej še nazival smrkavca in mu ponujal, oziroma že namerjal klofute. Gospod grof Barbo, kako bi Vi imenovali navadnega plebejskega učitelja, ki bi se vedel po Vašem vzoru? Jaz — skromni pisalec teh vrstic — bi si upal postopati pravilnejše, bodisi kot plemenitaš, bodisi kot zastopnik stranke, ki vedno povdarja svoja napredna načela. Gospod urednik! Verujte, da smo resnično ogorčeni zaradi novih imenovanj. Osebito učiteljstvo kranjskega okraja ima povoda dovolj k temu. Osebo

damo radi vso čast g. dr. Pernetu, a nadomestil Cirila Pirca ne bo nikdar! Mislimo si člana okrajnega šolskega sveta, kakršen mora biti, da ustreza vsem zahtevam, ki se smejo in morajo postaviti takemu — tak je bil Ciril Pirc. Kakor se je o neki priliki poudarjalo o dr. Tavčarju, da ga nima učiteljstvo boljšega prijatelja v deželnem šolskem svetu, tako smo tudi pri nas edini v tem, da ga nismo mogli želeti boljšega prijatelja v okrajnem šolskem svetu. In ravno njega so morali vreči! Gosp. grof Barbo, Cirila Pirca ste vrgli! Pomislite malo! In ves deželni odbor se nam kaže v čudni razsvetljavi, ako sme njegova večina postopati, kakor je postopala v tem slučaju. V tako eminentni kulturni zadevi postopa tako politično-strankarsko! Da, da, neki gospodi rastejo grebeni. Bivšega člana kranjskega okrajnega šolskega sveta, gospoda Cirila Pirca, pa zagotavljam v popolnem soglasju z vsemi svojimi tovariši, da mu ostanemo za njegovo, v vsakem slučaju nam izkazano prijateljstvo, resnično hvaležni in še vedno vdani kot svojemu pravemu prijatelju.

Umrli je gospa Franciška Hlebčeva, soproga tovariša Hlebca, učitelja pri D. M. v Polju. Naše iskreno sožalje!

Koliko časopisov imamo Slovenci. Slovenci imamo razmeroma jako veliko število časopisov. Kakor je razvidno iz uradnega seznamka časopisov, izhaja letos 68 slovenskih časopisov, in sicer 20 političnih, 12 leposlovnih in znanstvenih in 36 strokovnih listov. Čehi imajo 1058, avstrijski Poljaki 344, Hrvati 54, Srbi 29 in Slovaki 17 časopisov.

„Za kravlj smeh.“ „Slovenec“ pravi, da je to, kar odgovarjamo „Domoljubu“ na njegove napade — za kravlj smeh. Dobro! Tako vsaj vemo, kdo in kaj so ljudje, ki pišejo „Domoljuba“. Za to odlično priznanje naj se sami zahvalijo finemu „Slovenčevemu“ okusu. Dober tek!

Prvi roditeljski večer na Gori pri Sodražici. Prvi roditeljski večer je priredila ljudska šola na Gori pri Sodražici, dne 24. februarja t. l. v pisarnici g. župana Janeza Gornika. Zbralo se je precejšnje število staršev in prijateljev šole, ki so z zanimanjem poslušali predavanje tovariša Clemente. Govornik je polagal staršem na srce, po katerih navodilih naj sodelujejo starši pri vzgoji otrok. Druga točka predavanja je bila: Škodljivi vpliv alkoholizma na mladino. Sklenilo se je prirediti vsak mesec po en roditeljski večer.

Iz Rakitne nam poročajo: Dne 27. februarja se je poslovil od nas učitelj gospod Janko Čepon. Bil je izvrsten delavec na svojem polju. Trudil se je mnogo, zakaj on je takorekoč postavil temelj šoli. Prejšnji večer se je zbralo mnogo vaščanov v gostilnici pri Logarju, da bi se poslovili od njega. Pri tem ga pa tudi otroci niso pozabili; darovali so mu krasen venec ter se poslovili od njega z lepimi besedami. Težko smo se ločili od njega in marsikateri je na tihem potočil solze. Naj bi bilo še mnogo takih učiteljev. Bog ga živi še mnogo let!

Računice za ljudske šole. Izkušnja uči, da metodiška pojasnila pravil v računih nimajo nikake vrednosti za učence. To spada v posebno metodiško knjigo, ki je namenjena le učiteljem. Učenci potrebujejo samo zbirko nalog in semtertja kot zgled kako nalogo, logično izračuneno brez vseh pravil. Pravila izvajajo učenci šele iz nalog po učiteljevem navodilu. Velik nedostatek sedanjih računice je premajhen in premalo pregleden tisk. Posebno težko se čitajo ulomki ter nepotrebno kvarijo oči. Tudi naloge iz spomina niso vselej srečno izbrane in večkrat premalo premišljene. Skrbeti je tudi, da so brez tiskovnih napak, posebno velja to pri številih, ker napačna števila kvarijo pogostoma ves račun.

Popravek. V notici „Šolska oblastva“ v zadnji številki stran 87. prva kolona, mora stati pravilno 26. marca, namesto napačnega 6. marca.

Razgled po šolskem svetu.

— **Splošno in obvezno obiskovanje ljudskih šol** hoče uvesti rusko ministrstvo, ali ta lepa in vse hvale vredna namera ima razne zapreke. Predvsem bi bilo treba 176.000 novih šol; tako v kijevski guberniji 8048, podolski 6750, volinjski 6585, poltavski 6473, hersonski 6119, hermski 5919 itd. Ako se račun za sezidanje ene šole samo 3000 rubljev, bi bilo torej treba za zidanje 176.000 novih šol več nego 500 milijonov rubljev. Kje jih naenkrat vzeti, o tem si sedaj beli lase rusko naučno ministrstvo.